

Denken als tegenwicht

Petra Bolhuis & Theo Meereboer

College 6
Leesstof 171-226 wat zet ons aan het denken

www.maieutiek.nl

Wat zet ons aan tot denken?

- ▣ We laten de vraag wanneer denken begint even liggen. (komt aan orde in college 9 en 10)
- ▣ Bij Homerus zijn de goden 'toeschouwers'.
- ▣ Optimaal tonen van kunnen=goed=virtue (virtuoos)=deugd.
- ▣ Opgenomen worden in grote verhalen = beste optie voor mensen om onsterfelijk te worden.

www.maieutiek.nl

Verhalen over de verschijnselen

- ▣ Verschijnselen doen zich voor.
- ▣ Verteller maakt ze onsterfelijk.
- ▣ Verhaal is 'beter' dan de gebeurtenissen.
- ▣ Het is achteraf
- ▣ Het is van een afstand
- ▣ Het geeft betekenis (n.b. geen waarheid)

www.maieutiek.nl

Achter de verschijnselen

- ▣ Theologie bij Aristoteles; de bron van alle bestaan van alle zijden.
- ▣ 'Theologie' wordt Zijnsleer en ook in de geseclariseerde wereld blijft deze ene bron, deze theologie, overeind.
- ▣ Nous= het Denken = reiken voorbij de wereld van de sterfelijken. (als de goden)
- ▣ Nous = onvergankelijk = zien wat is
- ▣ Logos= vergankelijk = wat schijnt/lijkt

www.maieutiek.nl

Vlucht voor de verwondering

- ▣ "Het eeuwige mysterie van de wereld [d.i. het universum] is zijn begrijpelijkheid." De hele verdere "ontwikkeling" van theorieën om zich met de begrijpelijkheid van het universum te meten, is daarom "in zekere zin een voortdurende vlucht voor de 'verwondering.'" (citaat Einstein blz. 180)
- ▣ "De filosofische contemplatie heeft geen ander doel dan de eliminatie van het toevallige." (citaat Hegel blz. 182/183)

www.maieutiek.nl

Waarom is er iets en niet veeleer niets?

- ▣ "Vunzigheid! Wat een rotte vunzigheid! ... Maar het bleef plakken, en er was zo veel van, tonnen en tonnen bestaan, eindeloos." (blz193)
- ▣ Het 'niet' verschijnt niet, en kan dus niet gedacht en begrepen worden, maar het 'Zijn' ook niet.
- ▣ Nietzsche poneert de 'eeuwige wederkeer' als een alternatief.

www.maieutiek.nl

Verwondering

- ▣ Arendt gaat uit van de verwondering.
- ▣ Die kan zaken beschouwen en op het spel zetten, zonder de ernst van het denken om antwoorden te vinden.
- ▣ Al gauw wordt filosofie een middel (techne) tegen de angst en het lijden → het gaat niet meer om het **voorstellen van** het niet aanwezige, het gaat om het **loskomen van** het aanwezige!(201)

www.maieutiek.nl

Veilig toeschouwer zijn, kan dat?

- ▣ "Monsterlijk uitgebreide bewustzijn" noemt Arendt dit (blz.203)
- ▣ Werkelijkheid tussen haakjes (Husserl) is existentieel probleem;
- ▣ Denken is hier jezelf optillen uit en niet voorbereiden op de politiek en het in de wereld zijn; wereldverlies!(blz. 207)
- ▣ Romeins en niet Grieks, zegt Arendt; het is het weg willen uit de wereld.(blz. 209)

www.maieutiek.nl

Socrates

- ▣ Waarom Socrates? Hij is een type waar je denken kunt betrappen in zijn verbinding met de verschijnselen. (blz. 215)
- ▣ Het vragen van Socrates heeft betrekking op de maatstaf die we gebruiken om taal/betekenis aan verschijnselen te koppelen (blz. 218)
- ▣ Aporetisch = geen oplossing biedend.

www.maieutiek.nl

Stop en denk!

- ▣ Socrates staat in de wind van het denken, anderen gebruiken denken om in de luwte terecht te komen. (Heidegger,blz.223)
- ▣ Horzel; wekt ze uit slaap.
- ▣ Vroedvrouw; helpt ze zich te ontdoen van valse zekerheden.
- ▣ Sidderrog; weten dat je geen kennis kunt verwerven verlamt.

www.maieutiek.nl

Wat doet het denken?

- ▣ Het 'stop en denk' is altijd een vorm van oponthoud.
- ▣ Het denken schept chaotische onzekerheid over wat eerst duidelijk leek.
- ▣ Je gaat daardoor niet meer slapend met de stroom mee, maar dat garandeert nog geen alternatieven.

www.maieutiek.nl

Nihilisme als product van denken?

- ▣ Nihilisme = niet denken.
- ▣ "Er zijn geen gevaarlijke gedachten; het denken zelf is gevaarlijk, maar zijn product is niet het nihilisme."(225)
- ▣ "Denken betekent, praktisch gesproken, dat je, wanneer je in je leven met één of andere moeilijkheid geconfronteerd wordt, telkens opnieuw moet denken."(226)

www.maieutiek.nl